

Ю. М. Тютюнник, к.е.н.,
професор кафедри економічної теорії
та економічних досліджень,
Полтавська державна аграрна академія

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ SWOT-АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова стійкість підприємства формується під впливом багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів. Якщо зовнішні чинники, що впливають на фінансову стійкість, викликані дією об'єктивних економічних законів і майже не залежать від діяльності підприємства, то внутрішнім чинникам властивий високий ступінь керованості, а характер їх зміни безпосередньо залежить від організації роботи самого підприємства.

У стійкому фінансовому стані зацікавлене передусім саме підприємство. Однак добрий фінансовий стан будь-якого підприємства формується у процесі його взаємовідносин із постачальниками, покупцями, засновниками, банками, іншими юридичними та фізичними особами. З іншого боку, безпосередньо від підприємства залежить міра його економічної привабливості для всіх цих суб'єктів, що завжди мають можливість вибору між різноманітними суб'єктами господарювання, які спроможні успішно задовольнити той самий економічний інтерес.

У зв'язку із загостренням фінансових проблем на багатьох підприємствах України значна увага повинна приділятися моніторингу фінансової стійкості, який передбачає забезпечення механізму постійного спостереження за рівнем фінансової стійкості в умовах варіативного ринкового середовища.

На нашу думку, аналіз фінансової стійкості суб'єкта господарювання доцільно проводити у контексті пошуку можливостей і загроз фінансової діяльності, а також оцінювання ймовірності їхнього впливу на підприємство.

Реалізація таких завдань можлива під час застосування методики SWOT-аналізу. Його назва утворилася як аббревіатура чотирьох англійських слів: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats – SWOT. У перекладі це означає «сильні та слабкі сторони, можливості та загрози» [3, с. 232].

Для того, щоб провести SWOT-аналіз, необхідно правильно визначити внутрішні (сильні та слабкі сторони підприємства) і зовнішні (можливості та загрози) фактори, оцінити їх важливість та порівняти. Під час вибору факторів потрібно уважно стежити за тим, щоб вони не повторювалися, правильно стосувалися того чи іншого розділу, були суттєвими і мали реальне відношення до підприємства.

Використовуючи метод SWOT-аналізу, визначимо сильні та слабкі сторони, можливості та загрози, що впливають на фінансово-економічний стан підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT-аналіз факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства

Фактор середовища	Оцінка фактора			
	S (сила)	W (слабкість)	O (можливість)	T (загроза)
Розширення асортименту робіт і послуг			+	
Істотне зниження попиту				+
Вихід на нові сегменти ринку автоперевезень			+	
Висока кваліфікація персоналу	+			
Посилення монополізму на ринку				+
Нерозвиненість збутової мережі		+		
Покращення якості робіт і послуг			+	
Високий рівень інфляції в економіці				+
Інвестиційні проекти (залучення інвесторів)			+	
Можливість реалізації досягнень НТП			+	
Зниження місткості внутрішнього ринку				+
Підвищення собівартості робіт і послуг		+		
Наявність достатнього ресурсного забезпечення	+			
Дисконтна політика для постійних клієнтів			+	
Відсутність інформації про потреби споживачів		+		
Соціально-політична нестабільність				+
Рациональна організаційна структура	+			
Недостатність власних оборотних коштів		+		
Підвищення купівельної спроможності клієнтів			+	

Після складання списку сильних і слабких сторін підприємства, а також загроз і можливостей встановлюють зв'язки між ними. Для цього формують матрицю (рис. 1), на полях якої позиціонують сильні та слабкі сторони, можливості та загрози [1, с. 103].

	Можливості	Загрози
Сильні сторони	Поле СіМ	Поле СіЗ
Слабкі сторони	Поле СліМ	Поле СліЗ

Рис. 1. Матриця SWOT-аналізу

Ліворуч у матриці виділяють два блоки, в які вписують усі виявлені на першому етапі аналізу сильні та слабкі сторони підприємства; у верхній частині – можливості та загрози. На перетині блоків утворюються чотири поля [2, с. 472].

У полі «Сила – Можливості» (СіМ) передбачається розширення сегменту товарного ринку та нарощування обсягів діяльності. Поле «Слабкість – Можливості» (СліМ) орієнтує керівництво підприємства на покращення системи товаропостачання і налагодження на цій основі внутрішніх механізмів генерування грошових коштів. Поле «Сила – Загрози» (СіЗ) націлює управлінські дії керівництва на подолання загроз, що можуть виникнути з боку зовнішнього середовища, шляхом використання внутрішніх переваг. Поле «Слабкість – Загрози» (СліЗ) задає необхідність розроблення таких управлінських дій, які б дозволили суб'єкту господарювання зміцнити свій потенціал і попередити загрози, що виникають з боку зовнішнього середовища.

Здатність перетворити існуючі можливості на практичні досягнення та захиститися від загроз залежить від сильних і слабких сторін підприємства. SWOT-аналіз може стати підставою для відмови підприємства від планів виробництва нових видів продукції або залучення до нових напрямів діяльності. Якщо ж підприємство має відповідний досвід і надійний попит, тоді це може розцінюватися як перевага, що буде перетворена на капітал.

Наступним етапом аналізу є побудова SWOT-матриці фінансової стабілізації діяльності підприємства, визначення можливих стратегій розвитку сильних сторін, подолання слабкостей, реалізації можливостей і пом'якшення загроз (табл. 2).

Таблиця 2

Матриця SWOT-аналізу досягнення фінансової стабільності діяльності підприємства

Внутрішнє середовище	Зовнішнє середовище	
	О Можливості	Т Загрози
S Сильні сторони	Поле СіМ Проведення комплексу заходів щодо впровадження сучасних технологій та підвищення кваліфікації працівників	Поле СіЗ Розширення асортименту робіт і послуг та впровадження гнучкої системи ціноутворення для задоволення попиту споживачів
W Слабкі сторони	Поле СліМ Збільшення обсягів робіт і послуг задля виходу на нові сегменти ринку автоперевезень та привернення уваги потенційних інвесторів	Поле СліЗ Незабезпеченість власними оборотними коштами призводить до збільшення частки позикового капіталу, що в умовах інфляції негативно впливає на фінансову стійкість

Таким чином, SWOT-аналіз дає змогу окреслити напрями забезпечення фінансової стійкості підприємства у майбутньому та обрати найсприятливішу для нього фінансову стратегію.

Список використаних джерел:

1. Гордієнко П. Л., Дідковська Л. Г., Яшкіна Н. В. Стратегічний аналіз: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Гордієнко П. Л., Дідковська Л. Г., Яшкіна Н. В. – К. : Алеута, 2008. – 478 с.
2. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посіб. / Гаркуша Н. М., Цуканова О. В., Горошанська О. О. – К. : Знання, 2011. – 591 с.
3. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. Ф. Ф. Бутинця, к.е.н., доц. М. М. Шигун. – Житомир : ЖДТУ, 2014. – 352 с.